

dea (T. del Xè I, 27). A l'Alt Pallars encara conserva vigència apel·lativa a nivell oral i rústic: *un berzé* 'un hort amb fruiters' Braní 1959; i cf. BDC xx, 49. *Vergeria*, mena de poema, de l'època provençalitzant (Aversó, *Torc.* I, 93).

Verdejar [Eiximenis, *DAg.*; Busa-N.]; «y les montanyes d'Atlas veu verdejar de lluny, / y'ls ordís rossejar-hi y esgroguehida xeixa», *Atl.* II, 11c (ja en la versió juvenil de 1867);¹ estès així no sols per tot el domini val. (Escrig, 1851), sinó fins a l'Alt Aragó: «no lo ve? que en el monte *berdeja* m'assenyalaven al lluny a Bielsa, 1965. *Verdejant* [1429]: «un jardí fornit de herbes e flors e de *verdejants* arbres fornits de fruyts», *Decam.* x, § 5, 571.11.

Reverdejar [Belv.]: «ara ve 'l mes de maig - hermosa primavera, / els albres van florint y los prats *reverdejen*», *Romllo.* (552B2), reco. Sant Llimuga i ross. *Inverdeiable. Reverdir*: «Aquella Dahpne --- li va donar la rama / que, eternament florida sa magestat proclama, / y en lo front dels poetes *reverdirà* sens fix», TeoLlorente (J. *Flo. R. Pen.* 1879, v. 35); «sentí --- lladnar un gos, fent *reverdir* en mon cor l'esperança», Verdaguier, a. 1883 (Casac., *Exc. i Soj. Pir.*, 86); i Noller l'usà molt sovint (veg. les seves *Mem. Lit.*); *reverdit* [1371, JMarc, *Dicc. de Rims*]. *Reverdimet* [Belv.]. *Reverid*.

Verderol, nom de moixó, és propi del val. i tort. (*DAg.*), enfront de *verdum* del Princ. (J. G. M., «El Camí», 14-iv-1934). Ja en OPou traduït «critinella» (que crec err. per *citrinella*), OPou (*TbPu.*, 46); «*verderol*: verderón, mayor que gorrión», CROS, 1764. El sento, en efecte, com *berderols* a Bètera, *verderol* a Quatretonda (1962); BDC x, 98, 145; xvii, 52; xx, 246. En canvi a Eiv. és el nom d'un peix: *verderols* a. 1655, BSAL III, 267a, *berderols* 1728 (ib., 267b); BDC xi, 77. I en el Princ. és el nom d'una mena de bolet: Font i Quer, *Mem. Ac. Ci. Bot.* xxxiii, fasc. 12, 27; i BDC iv, 26. I és curiós que així com aquest bolet coincideix amb el nom del moixó val., també hi ha *verdum* (junt amb *verdet*, -eto) com a denominació d'un bolet (junt amb altres varietats dites *verdeta* i *verdeto*, Font i Quer, p. 2).

Quant a *verdum* com a nom de l'ocell (*Butlletí de Dialectologia Catalana*, 89; cf. BDC xx, 201) potser és enganyós el fet que no en trobem notícies, fora del *Torcimany* d'Aversó (§ 1446) fins al Belv., car no sols està ben arrelat a tot el Princ.: «Camí de Cornellà, lo comte Guifre y va a pendre comiat de la comtessa: / que'ls ne troba de tristos aquells màrgens / --- / lo virolat *verdum* ja no hi refila, lo rossinyol no hi canta, que gemen», *Canigó* x, v. 11. «Les Planetes del *Verdum*», llibre de Carner, 1918; «si algun cop canta el *verdum* / en un dia ple de llum, / el seu cant més exquisit / no és de dies, que és de nit», id. (*Bestiari*, a. 1964, 188=O. C., 755). Car sembla reaparèixer en el Migjorn valencià, on vaig veure prop d'Ibi *La Font dels Verdums* (pron. oscil·lant entre *verdúms* i *-dúms*).

I des d'allà se l'en degueren tragar moriscos expulsats, de lèxic encara amarat de mossàrab, com

sigui que avui *bardelúm* és encara el nom d'aquest moixó («verdier, oiseau») en parlars àrabs tunisencs (segons Pagni: *Dozy, Suppl.* I, 69a). *Verderola* 'Emberiza citrinella' (BDC x, 98, *AlcM*) i mena d'oliva (BDC x, 130). *Verdosa*: «De noy en ses jguines deixant-los en l'herbatge, / un frescal de vegades cercàvam, vora el riu, / per a nostres esbarjos, ahont de bla fullatge, / al reyeto robàvam o a la *verdosa* 'l niu», *Atl.* de 1867 (vi, 17d), canviat en la versió definitiva, però després hi tornà Verdaguier: «*El Nom de Maria* (v. 35): canteu-lo aloses - pinsans i *verdoses*, / i tu, que plores, suau rossinyol» (*Flors de Maria*, p. 67); BDC x, 98. D'aquí el cerdà *verduell* certament < *verdossell* (-s- caduca en els mots amb -r-, *LleuresC*, 256).

Verdet 'carbonat o acetat de coure i altres matèries semblants que es formen per la humitat' [1284] «carga de tapitz, 2 s., 2 dr.; carga de *verdet*, 2 s., 2 dr.» 1249, Lleuda de Cotlliure (RLR iv, 248); «raua de vexels, lo quintal, 1 dr.; *verdet*, lo quintal, 2 dr.; mel. lo qt., 1 dr. / ---» (Reva de Perpinyà, RLR iv, 374. 11f.); de nou ross. 1295 (RLR v, 86).

«ADROGUES: --- trementina ---; *verdet*: aerugo; vermelló: minium», OPou (*TbPu.*, 199). Usual avui des del valencià «*verdèt*: cardenillo», CROS, i balear, fins al cim dels Pirineus centrals (*berdèt* Tor, Areu, Farrera, 1932-3) i orientals: ací també amb el sentit de 'llim o líquen verd de les pedres': «vam sàller, bon matí, amb una fresca rara / --- / per pujar fins al Puig-Neulós / --- / lo sol --- entre les bromes se llevava / i sus del nostre cap, Sant Cristau nos mostrava / les penyes de *verdet* que formen lo seu front», Saisset (*Catal. d. R.*, 165).

No conté el sufix diminutiu sinó el col·lectiu llatí VIRID-ETUM 'estesa de verd'. Mot comú amb l'oc. *verdet* (ja ant. «vert-de-gris», PDPF) i avui segueix vigent almenys en part del territori; Comenge «*berdet* verdet, vert-de-gris», Dupleich (*Dict. Pat. SiGaudens*). *Verdet* ocell, BDC x, 98.

Els llims i capes verdes de plantes criptògames que en el ross. es diuen així, en altres indrets és: «els voltants del Pou Nou s'anomenaren abans *els Prats*, pels *verdims* i juncs que hi havien» CastPna. (JPuig, BSCC xiv, 351); «Barranc dels *Berdins* i *Pala Verdinos* a l'alt Flamicell (Espui, 1959). *Verdina*. *Verdinós*. Al peu del Cadí *verdiell* és cosa anàloga. «Los Cloterons és cap aquells *berdiells* que es veuen allà dalt» Tuixén (1964). Una formació diminutiva, *VIRIDICELLUM, seria correcta en morfologia llatina tractant-se d'un mot en -is; per més que també hi hagi un cast. ant. i dial. *verdel*, -diel, i bc. *berdel* (DECH v, 781b18s.), però amb altres sign. i potser del tot independent quant a l'etimologia.

En altres comarques, i amb gran extensió geogràfica, retrobo aquesta formació, però amb diverses aplicacions. En el Maestrat vaig recollir una partida *Verdiells*. Però a Atzeneta el *raim verdiell* és una varietat que es cull allí (1961) i en altres llocs és cosa d'oli o oliva (BDC x, 130; III, 113). *Verdil*. I a certes comarques del S. del Princ. són una mena d'olives: «una plataça d'ansiam, tomàtecs, pebrots, olives: n'hi havia